

MUZEUL DE ETNOGRAFIE SĂSEASCĂ „EMIL SIGERUS” – O NOUĂ UNITATE MUZEALĂ

Valeriu I. OLARU
Camelia ȘTEFAN
Ioana LUCA

Monumentul istoric cunoscut sub denumirea de Casa Artelor este situat pe latura de nord a Pieței Mici, nr. 21, atestat documentar în anul 1370 sub denumirea de *Hala măcelarilor*, fiind una din cele mai interesante clădiri obștești din burgul medieval al Sibiului.

De-a lungul secolelor a îndeplinit mai multe funcțiuni, trecând în anul 2002 în administrarea Complexului Național Muzeal ASTRA, clădirea fiind complet restaurată cu sprijinul BERD și al Ministerului Culturii și Cultelor și oferindu-i-se destinația de a deveni sediul Muzeului de Etnografie Săsească „Emil Sigerus”.

Muzeul „Emil Sigerus” joacă un rol important în contextul muzeologiei naționale, fiind unicul muzeu de acest gen din țară prin profilul său etnic, recunoscut de foarte multe instituții muzeale și culturale din țară și străinătate, ca

promotor și păstrător al culturii și civilizației săsești din Transilvania. Activitatea muzeului constă din organizarea de expoziții, publicarea de articole, studii de specialitate și cataloage de colecție, iar pe de altă parte, prin inițierea de campanii de cercetare etnografică în vederea recuperării, prin achiziții și donații, a bunurilor culturale aflate în real pericol de dispariție, datorat în ultimele decenii emigrării în masă a populației de origine săsească din Transilvania.

Clădirea este structurată pe trei compartimente: la **parter** funcționează galeriile de artă populară și atelierile meșteșugărești (prelucrarea manuală a sticlei, confecționarea mobilierului pictat după modele săsești, realizarea vitraliilor, imprimarea elementelor de heraldică pe diferite obiecte).

Casa Artelor
Foto: Alexandru
Olănescu

Galeriile de artă populară reprezintă departamentul de comercializare a artei populare contemporane al Muzeului „ASTRA”. Cele două magazine, expoziții cu vânzare, unul aflat la sediul Casei Artelor, în Piața Mică nr. 21 și celălalt la intrarea în Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului, vin să completeze atât imaginea vivantă a Muzeului „ASTRA”, cât și oferta sa de servicii culturale, intermediind, prin artefactele artistice tradiționale și moderne, legătura directă între creatorii populari din întreaga țară și publicul vizitator sau turistic din Sibiu.

La inaugurarea Casei Artelor, ca sediu al Muzeului „Emil Sigerus”, Galeriile de artă populară, amenajate la parter, vor deține șase din vechile „hale” ale măcelarilor medievali sibieni.

Abundența și varietatea produselor prezentate reconstituie universul mirific al artelor populare din satele României și prilejuiesc bucuria achiziționării, ca suveniruri, a unor obiecte tradiționale (autentice), cât și contemporane, de artă populară românească, săsească, maghiară, secuiască sau rromă, produse de cei mai renumiți meșteri populari ai țării. Aici se pot cumpăra icoane pictate pe sticlă ori pe lemn, pictură naivă, piese de port popular și accesorii ornamentale, pălării din toate zonele etnografice ale țării, piese textile, ștergare, marame, covoare cu motive tradiționale, țesute în război, obiecte sculptate în lemn și os, piese ceramice, instrumente muzicale, măști, împletituri din fibre vegetale, ouă încondeiate, podoabe cu mărgele, jucării ecologice, etc.

Aspect din
Galerie
Foto: Alexandru
Olănescu

Aspect din
Galerie
Foto: Alexandru
Olănescu

Muzeul oferă, totodată, o gamă variată de publicații de specialitate, cărți postale, CD-uri, filme documentare și felicitări de sezon.

Drumul de la meșterul popular sau de la obiectele create de el, la Tradiție, având ca motto în Muzeul „ASTRA” sintagma UNESCO „Tezauru umane vii”, esențializat într-un limbaj vizual bogat și profund, oferă o plăcută călătorie de la obișnuitul „îmi place” la descoperirea, cu smerenie, a unui întreg univers, gradat în tonuri și nuanțe, prin continuitatea de motive și simboluri. Bogăția și varietatea obiectelor oferite de Galerie, aranjate pe genurile clasice ale artei populare, tradiționale, au menirea de a prezenta

vizitatorilor valoarea, vigoarea și rafinamentul artei populare contemporane din România. În fața Galeriei, periodic, vor fi prezentați, „in vitro”, meșteri și artizani populari, care își vor demonstra măiestria în confecționarea diverselor obiecte de artă tradițională, utilizând tehnici și valori instrumentale tradiționale.

Galeriile de artă populară sunt ilustrarea vie a proiectelor Muzeului „ASTRA” de recuperare, consolidare și valorificare a tradițiilor meșteșugurilor artistice, ajutând la continuitatea acestora și la valorificarea turistică a producțiilor specifice, cu cele mai varii funcții decorative sau utilitare.

Promovarea valorilor patrimoniului cultural tradițional al satului românesc, orientarea gustului publicului, la început de mileniu, spre adevăratele valori ale tezaurului culturii populare, combaterea kitsch-ului conferă vizitei la aceste Galerii conținutul și valoarea unui eveniment memorabil, al trecerii prin Sibiu.

Un asemenea fascinant spectacol având menirea de a reinvia atmosfera satului tradițional, a târgurilor de odinioară, deopotrivă urbane sau rurale, oferă vizitatorilor oportunitatea regăsirii vervei intelectuale, curiozității scor-monitoare, plăcerii dialogului și, de ce nu, inspirației, care să complinescă simpla documentare, studiul sistematic și reflecția profundă.

La **etaj** funcționează o sală de conferințe modernă cu o capacitate de peste 70 de locuri, în care se organizează diferite manifestări culturale precum simpozioane și seminarii naționale și internaționale, colocvii, lansări de carte, work-shopuri.

În sală de expoziții alăturată se vor organiza expoziții cu profil etnografic săsesc, iar anul acesta, în data de 1 august, s-a vernisat prima expoziție *Mobilierul pictat transilvănean*, care face parte din „Programul Sibiu Capitală Cultural Europeană 2007”, fiind organizată în

colaborare cu Muzeul Orășenesc din Kornwestheim și Muzeul Transilvănean din Gundelsheim (Germania). Expoziția urmărește să prezinte mobilierul nu doar ca obiect de artă, ci și ca valoare utilitară de uz gospodăresc, de ambientare a interiorului tradițional, de artefact cultic, sugerând o perspectivă asupra mobilierului pictat din întreg spațiul european.

La **mansardă** sunt adăpostite colecțiile Muzeului „Emil Sigerus”, însumând un număr de peste 8200 de piese, conservate în cele trei colecții de gen (ceramică, port – textile - broderii și obiecte de mobilier).

Colecția de ceramică cuprinde peste 3300 de piese, deosebit de valoroase, produse în cele mai importante centre săsești, maghiare și secuiești din Transilvania. Colecția de cahle este considerată cea mai completă și valoroasă colecție de gen din țară și printre cele mai bogate din Europa, fiind valorificată prin expoziția permanentă *Cahle transilvănene. Secolele XV-XI*, deschisă publicului la 20 noiembrie 1998. Aceasta a format obiectul unei ample și detaliate cercetări științifice, finalizate anul trecut prin elaborarea catalogului cu cele mai valoroase cahle deținute în colecția

Aspect din
Expoziția
*Mobilier pictat
transilvănean*
Foto: Alexandru
Olănescu

muzeului. Expoziția este găzduită la subsolul monumentului istoric din Piața Huet nr. 12, cahlele fiind prezentate pe criterii cronologice, tehnologice și etnice într-un cadru adecvat acestuia.

Colecția de port – textile – broderii însumează un impresionant număr de 4.500 de obiecte extrem de valoroase și rare în colecțiile muzeale din țară și străinătate, din secolele XVII – XIX, din cele trei mari zone etnografice cu populație preponderent săsească: zona Sibiului, a Brașovului, Bistriței și cea a Târnavelor.

De asemenea, depozitele Muzeului „ASTRA” adăpostesc peste 400 de obiecte care aparțin colecției **mobilier pictat și obiecte de uz gospodăresc**, distingându-se prin unicitatea și valoarea artistică piesele de mobilier pictat achiziționate, ca și în cazul pieselor de textile – port, din cele mai importante zone etnografice săsești.

Organizarea depozitelor Muzeului de Etnografie Săsească „Emil Sigerus”

În vederea conservării și valorificării științifice a bogatului patrimoniu aparținând Muzeului „Emil Sigerus” a fost realizat, prin mandatarea podului „Casei Artelor”, depozitul special destinat colecțiilor menționate mai sus.

Având în vedere parametrii microclimatici stabili ai imobilului, măsurati periodic timp de cca. doi ani de la finalizarea lucrărilor de restaurare, am optat pentru conservarea colecțiilor în patru tipuri de mobilier special confecționat pentru acest depozit. La proiectarea și confecționarea mobilierului am luat în calcul structura materială care stă la baza colecției precum și factorii principali de degradare care pot afecta obiectele.

Astfel, pentru colecția de ceramică, mobilierul a fost realizat din lemn de esență moale (rășinoase), special dimensionat pentru așezarea separată, tipodimensională, a obiectelor pe principiul „fiecare obiect cu lăcașul propriu”, precum și pentru un acces facil și în același timp pentru o cât mai bună vizualizare.

Având în vedere că principalul factor de degradare al ceramicii smălțuite este factorul mecanic concretizat, în special, prin lovirea sau frecarea obiectelor în timpul manevrării, am optat pentru un mobilier confecționat din lemn de esență moale.

Pentru colecția de mobilier pictat am optat pentru un mobilier confecționat din metal tratat prin vopsire cu vopsea protectoare, fără emanații de solvenți organici, configurat din module mari, pentru o cât mai bună manevrabilitate a obiectelor și o bună vizualizare de control. Utilizarea mobilierului din metal înlătură posibilitatea suprainfectării cu insecte xilifage, reducând riscul extinderii atacului agenților de degradare biologici asupra lemnului.

Pentru colecțiile de textile, port popular, broderii și obiecte de interior, am optat, de asemenea, pentru un mobilier de depozitare confecționat din metal vopsit, alcătuit din rafturi glisante sau chiar dulapuri mobile în vederea utilizării maxime a spațiului. Obiectele au fost așezate în poziție orizontală, de relaxare a contexturii, astfel încât fiecare piesă să ocupe propriul spațiu izolată de celelalte piese și totodată de materialul din care este confecționat mobilierul. În acest fel se elimină posibilitatea degradării pieselor prin depunerea prafului, prin exercitarea de eforturi mecanice la nivelul contexturii, prin posibila migrare a coloranților, prin oxidarea accesoriilor de metal și chiar prin transmiterea unor infecții biologice.

Pentru depozitul de piele, cojoace și încălțăminte am creat un spațiu izolat, mobilat cu un mobilier confecționat din lemn de rășinoase care este capabil să asigure un echilibru microclimatic adecvat în contextul unui număr mare de obiecte care au în componență sare, proteine, coloranți, fibre textile, metale ce pot fi ușor degradate la orice schimbare bruscă a umidității. Mobilierul este prevăzut cu sertare glisante de dimensiuni mari care adăpostesc cojoace și pieptare protejate de huse confecționate din pânză albă. Accesoriile costumelor populare confecționate din piele sunt și ele depozitate pe polițe glisante iar încălțăminte în cutii de carton.